

Sygn. akt III Ca 370/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 lipca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Krystyna Hadryś

Sędzia SO Andrzej Dyrda (spr.)

Sędzia SR del. Anna Hajda

Protokolant Aleksandra Sado-Stach

po rozpoznaniu w dniu 3 lipca 2014 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa Ż. W.

przeciwko Powiatowi (...)

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach

z dnia 27 listopada 2013 r., sygn. akt I C 1134/13

1 oddala apelację;

2 zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

SSR (del.) Anna Hajda SSO Krystyna Hadryś SSO Andrzej Dyrda

Sygn. akt III Ca 370/14

UZASADNIENIE

Ż. W. domagała się zasądzenia od pozwanego Powiatu (...) kwoty 425 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia powództwa oraz kosztami postępowania. Uzasadniając swoje żądanie wskazała, iż roszczenie jest dochodzone na podstawie art. 405 k.c. w związku z art. 410 § 1 k.c. bowiem nabyła za granicą, zarejestrowała pojazd mechaniczny oraz wpłaciła kwotę 500 zł tytułem opłaty za kartę pojazdu. Zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 stycznia 2006 roku przepis § 1 ust.1 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 roku w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu został uznany za niezgodny z art. 77 ust. 4 pkt 2 i 5 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku - Prawo drogowe oraz art. 92 ust. 1 i art. 217 Konstytucji RP, co przekłada się na uznanie, że dochodzone świadczenie jest nienależne.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o odrzucenie pozwu i zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego ewentualnie oddalenie powództwa i zasądzenie na rzecz pozwanego zwrotu kosztów zastępstwa

procesowego. W uzasadnieniu wskazał, że starosta, wydając decyzję o rejestracji samochodu powódki i pobierając opłatę za wydanie karty pojazdu w kwocie 500 złotych działał w oparciu o przepis § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 roku. Ponadto zarzucił brak drogi sądowej, gdyż w jego ocenie sprawa nie ma charakteru cywilnoprawnego, ale powinna być dochodzona przed sądami administracyjnymi.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 27 listopada 2013r. Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 425 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 29 kwietnia 2013r. oraz kwotę 107 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy uznał, że karta pojazdu dla pojazdu samochodowego, wydawana, po uiszczeniu opłaty ewidencyjnej, przez właściwego w sprawach rejestracji starostę przy pierwszej rejestracji pojazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w sytuacji, gdy pojazd został sprowadzony indywidualnie przez właściciela spoza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, stanowi warunek konieczny dla zarejestrowania i używania pojazdu na drogach publicznych. Z tych względów uznał, że nawet wiedza o tym, iż w chwili uiszczania opłaty była ona nienależna jako pozostająca w sprzeczności z prawem, nie mogła stanowić podstawy do odmowy zwrotu świadczenia. W ocenie Sądu sprowadzający pojazd został niejako zmuszony do jej uiszczenia, aby móc z niego korzystać. Mając to na względzie, Sąd, dokonując w dalszej części szczegółowej analizy zarówno karty pojazdu jako dokumentu identyfikującego pojazd, wysokości opłaty za jej wydanie i jej charakteru, jak również wskazując na skutki wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 stycznia 2006 r. (sygn. akt U 6/04; Dz. U. Nr 15, poz. 119), w oparciu o art. 405 k.c. w związku z art. 410 § 1 i 2 k.c. i art. 411 pkt 1 k.c. i art. 455 k.c. zasądził na rzecz powoda kwotę 425 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 29 kwietnia 2013 roku.

Apelację od tego orzeczenia wniósł pozwany żądając zmiany zaskarżonego wyroku poprzez odrzucenie pozwu, a w sytuacji nieuwzględnienia tego wniosku, o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania za pierwszą instancję według norm przepisanych oraz zasądzenie kosztów procesu, ewentualnie uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania.

Zarzucił naruszenie: art. 379 pkt 1 k.p.c. poprzez rozpoznanie sprawy pomimo braku zdolności sądowej pozwanego; art. 7 Konstytucji RP, tj. zasady praworządności poprzez uznanie, iż pobranie przez pozwanego opłaty na podstawie obowiązującego aktu prawnego, może być uznawane za działanie organu bez podstawy prawnej, a także poprzez niezastosowanie przez Sąd aktu podstawowego, pomimo istnienia okoliczności przemawiających za jego zastosowaniem; art. 77 ust. 3, 4 i 5 ustawy Prawo o ruchu drogowym poprzez ustalenie wysokości opłaty na poziomie 75 zł, samodzielnie przez Sąd I instancji, pomimo istnienia ustawowej kompetencji ku temu leżącej po stronie Ministra właściwego do spraw Transportu; naruszenie; art. 227 i 232 k.p.c. poprzez wydanie wyroku bez przeprowadzania postępowania dowodowego na okoliczności wysokości roszczenia powodów i wydanie wyroku pomimo braku udowodnienia tej okoliczności przez powoda; § 1 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu poprzez jego niezastosowanie; rozporządzenia Ministra Transportu i Budownictwa z dnia 28 marca 2006r. w sprawie wysokości opłata za kartę pojazdu, w szczególności jego § 1 ustalającego wysokość opłaty na 75 zł, poprzez jego zastosowanie do stanu faktycznego istniejącego w dniu rejestracji pojazdu przez powodów; art. 405 k.c. poprzez uznanie, że doszło do uzyskania korzyści majątkowej przez pozwanego bez podstawy prawnej; naruszenie; art. 409 k.c. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdyż pozwany nie jest wzbogacony kosztem powodów; art. 411 k.c. poprzez przyjęcie, że nie zachodzą przesłanki wyłączenia żądania zwrotu świadczenia na podstawie pkt 2 tego artykułu, a także art. 190 ust. 1 w związku z ust. 3 Konstytucji RP w zakresie w jakim Sąd, poprzez niezastosowanie w sprawie § 1 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu odmówił powszechnej mocy obowiązującej wyrokowi Trybunału Konstytucyjnego, w którym ten określił termin utraty mocy obowiązującej przepisu rozporządzenia na dzień 1 maja 2006r.

Powód w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa przez radcę prawnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd pierwszej instancji prawidłowo zakwalifikował roszczenia powoda przyjmując za podstawę prawną swego rozstrzygnięcia przywołane przepisy prawne, a następnie ustalił wszystkie okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Poczynione ustalenia dotyczące okoliczności faktycznych mają podstawę w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, który w zakresie dokonanych ustaleń jest logiczny i wzajemnie spójny, natomiast informacje zawarte w poszczególnych źródłach dowodowych nawzajem się uzupełniają i potwierdzają, przez co są w pełni wiarygodne. Ustalenia te Sąd Okręgowy w pełni aprobuje i przyjmuje za własne.

Nie znajdował racji zarzut naruszenie prawa procesowego, a to art. 227 i 232 k.p.c. poprzez wydanie wyroku bez przeprowadzenia postępowania dowodowego i bez udowodnienia przez powodów poniesienia opłaty za wydanie karty pojazdu i wysokości tej opłaty. Pozwany pomija, że w toku postępowania nie kwestionował faktu wniesienia przez powoda opłaty za wydanie karty pojazdu w kwocie 500zł. W odpowiedzi na pozew zakwestionował jedynie wysokość dochodzonego pozewem świadczenia, wskazując, że powód winien wykazać wysokość należnej opłaty. Nie kwestionował również jej uiszczenia w piśmie datowanym na 19 listopada 2012r., w którym odmawiał zwrotu opłaty w wysokości przewyższając kwotę 425 zł. Dawało to już wystarczające podstawy do zastosowania art. 230 k.p.c.

Niezależnie od tego należy również zwrócić uwagę, że powód jako dowód uiszczenia opłaty w kwocie 500 zł przedłożył poświadczoną za zgodność kserokopię karty pojazdu. Fakt wydania karty pojazdu, na podstawie art. 231 k.p.c., świadczył o uiszczeniu opłaty za wydanie karty pojazdu w kwocie 500 zł. Ma to swoje uzasadnienie również w treści art. 261 § 1 k.p.a. zgodnie z którym, jeżeli strona nie wpłaciła należności tytułem opłat i kosztów postępowania, które zgodnie z przepisami powinny być uiszczone z góry, organ administracji publicznej prowadzący postępowanie wyznaczy jej termin do wniesienia tych należności. (§ 2) Jeżeli w wyznaczonym terminie należności nie zostaną uiszczone, podanie podlega zwrotowi lub czynność uzależniona od opłaty zostanie zaniechana.

Wydanie karty pojazdu, w świetle przywołanych przepisów, świadczyło o uiszczeniu opłaty za kartę pojazdu, tym bardziej, że brak jest podstaw do uznania, aby w niniejszym przypadku, również wobec powszechności tego rodzaju czynności oraz treści art. 77 ust. 3 ustawy z dnia 20 czerwca 1997r. Prawo o ruchu drogowym, miał mieć zastosowanie art. 261 § 4 k.p.a. zobowiązujący organ do załatwienia sprawy mimo nieuiszczenia należności:

Również, za całkowicie chybiony należy uznać zarzut naruszenia art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. poprzez rozpoznanie sprawy pomimo braku zdolności sądowej pozwanego. Zgodnie z art. 64 § 1 k.p.c., każda osoba fizyczna i prawna ma zdolność występowania w procesie jako strona. Osobą prawną, w rozumieniu art. 33 k.c., jest natomiast Skarb Państwa i jednostki organizacyjne, którym przepisy szczególne przyznają osobowość prawną (art. 33 k.c.). Zgodnie natomiast z art. 2 ust. 2 Powiat ma osobowość prawną.

W niniejszym przypadku, pozwany oznaczony jako Powiat (...) posiadał zdolność sądową. Wbrew twierdzeniom pozwanego została dopełniona bezwzględna przesłanka procesowa. W konsekwencji brak było podstaw do zastosowania art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c.

Zgodnie z art. 2 § 1 k.p.c. do rozpoznawania spraw cywilnych powołane są sądy powszechne, o ile sprawy te nie należą do właściwości sądów szczególnych, oraz Sąd Najwyższy. Przytoczony przepis ustanawia domniemanie drogi sądowej w sprawach cywilnych określonych art. 1 k.p.c. Na wstępie należy jednak zwrócić uwagę, iż o dopuszczalności (niedopuszczalności) drogi sądowej nie decyduje obiektywne istnienie (nieistnienie) roszczenia, podlegającego ochronie na drodze sądowej, lecz przesądzają twierdzenia powoda o istnieniu stosunku prawnego z zakresu objętego pojęciem sprawy cywilnej w rozumieniu art. 1 i 2 § 1 i 3 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 sierpnia 2007 r., III CZP 76/07), na które to okoliczności powołał się również Sąd Rejonowy, odmawiając stwierdzenia niedopuszczalności drogi sądowej w niniejszej sprawie.

W tym miejscu, istotnym jest zwrócenie uwagi, iż Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16 maja 2007r., (III CZP 35/07) stwierdził, że dopuszczalna jest droga sądowa do dochodzenia roszczenia o zapłatę, którego podstawę stanowi

nienależne pobranie opłaty za wydanie karty pojazdu, określonej w § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu (Dz. U. z 2003r. Nr 137, poz. 1310). W uchwale tej, Sąd Najwyższy powołał się na wskazane powyżej przesłanki oceny dopuszczalności drogi sądowej, wskazując nadto, iż nie ma podstaw do stosowania dla dochodzonego przez powodów roszczenia ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. - Ordynacja podatkowa.

Przytoczona powyżej uchwała nie uwzględnia zmienionego z dniem 1 stycznia 2010r. stanu prawnego wprowadzonego ustawą z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2009r., Nr 157, poz. 1240 z późniejszymi zmianami). Zamiana ta, w ocenie pozwanego, winna zmienić dotychczasowe stanowisko judykatury i doprowadzić do uznania wyłączono drogi administracyjnej dla roszczeń o zwrot opłaty za kartę pojazdu.

Art. 115 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. z 2009r., Nr 157, poz. 1241 z późniejszymi zmianami) stanowi, że do spraw dotyczących niepodatkowych należności budżetowych, o których mowa w art. 60 ustawy wymienionej w art. 1 [tj. ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych], wszczętych i niezakończonych decyzją ostateczną przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. Nie ulega wątpliwości, iż dochodzona pozwem opłata za wydanie karty pojazdu mieści się w zakresie należności określonych w art. 60 pkt 7 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych. Zgodnie z art. 67 tej ustawy, do spraw dotyczących należności, o których mowa w art. 60, nieuregulowanych niniejszą ustawą stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000r. Nr 98, poz. 1071, z późniejszymi zmianami) i odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60, z późniejszymi zmianami).

Mając zatem na względzie wskazany powyżej art. 115 Przepisów wprowadzających ustawę o finansach publicznych, istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia kwestii dopuszczalności drogi sądowej w niniejszej sprawie ma ustalenie, czy niniejsza sprawa jest sprawą wszczętą przed dniem wejścia w życie ustawy, tj. przed 1 stycznia 2010r. Ocena ta winna uwzględniać wszczęcie sprawy administracyjnej, co czyni bezprzedmiotową dla niniejszych rozważań datę wniesienia pozwu.

Zgodnie z art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997r. prawo o ruchu drogowym (tekst jednolity: Dz.U. z 2005r. Nr 108, poz. 908 z późniejszymi zmianami) rejestracji pojazdu dokonuje, na wniosek właściciela, starosta właściwy ze względu na miejsce jego zamieszkania (siedzibę), wydając dowód rejestracyjny i zalegalizowane tablice (tablicę) rejestracyjne oraz nalepkę kontrolną, jeżeli jest wymagana, z zastrzeżeniem ust. 2-5. "Rejestracja pojazdu następuje w drodze rozstrzygnięcia sprawy administracyjnej w formie decyzji administracyjnej po przeprowadzeniu postępowania w celu ustalenia okoliczności faktycznych i prawnych, od których ustawa i przepisy wykonawcze uzależniają dokonanie rejestracji. Postępowanie w sprawie rejestracji pojazdu kończy się wydaniem decyzji administracyjnej i decyzja ta poprzedza czynność materialno-techniczną wydania dowodu rejestracyjnego i tablic" (uchwała składu siedmiu sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 24 września 2001 r., OPS 6/01, Jur 2001, nr 12, s. 34; uchwała składu pięciu sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 15 listopada 1999 r., OPK 24/99, ONSA 2000, nr 2, poz. 54; uchwałą składu pięciu sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 15 listopada 1999 r., OPK 25/99, ONSA 2000, nr 2, poz. 55).

Należy jeszcze zwrócić uwagę, iż wydanie karty pojazdu, tak jak wydanie dowodu rejestracyjnego, jest prostą konsekwencją rejestracji pojazdu i nie stanowi odrębnej sprawy (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Ł. z dnia 18 kwietnia 2008 r., III SA/Łd 63/08). Obowiązek przy tym uiszczenia opłaty jak i jej wysokość wynikają bezpośrednio z przepisów prawa, w związku z czym organ jest jedynie zobowiązany, przed wydaniem karty pojazdu, do pobrania opłaty, bez wydania wcześniej jakiegokolwiek aktu konstytutywnego lub deklaratywnego, natomiast odmowa zwrotu opłaty, która to opłata została pobrana na podstawie art. 77 ust. 3 Prawa o ruchu drogowym oraz § 1 ust. 1 rozporządzenia z dnia 28 lipca 2003r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu, stanowi czynność materialno-techniczną. (postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 11 maja 2007r., I OSK 573/07; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 17 września 2008r., I OSK 1340/07; postanowienie

Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 2 czerwca 2010 r., II SA/Gl 400/10; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 9 lutego 2011 r., I OSK 1732/10).

Poczynione powyżej uwagi, są istotne z punktu widzenia momentu wszczęcia postępowania administracyjnego.

Zgodnie z art. 61 § 1 k.p.a. postępowanie administracyjne wszczyna się na żądanie strony lub z urzędu, przy czym wszczęcie postępowania z urzędu, może nastąpić w związku z obowiązkiem organu administracji wszczęcia postępowania w danej sprawie lub na skutek uznania, że dana sprawa wymaga z uwagi na ważny interes publiczny wszczęcia postępowania administracyjnego (art. 61 § 2 k.p.a.). Jak wskazał Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 19 stycznia 2006 r. (II GSK 340/05) żądanie strony skierowane do organu administracji publicznej tylko wtedy wszczyna ogólne (jurysdykcyjne) postępowanie administracyjne uregulowane w tym kodeksie, jeżeli dotyczy sprawy załatwionej w drodze decyzji administracyjnej, tj. jeżeli przepisy prawa materialnego upoważniają ten organ do rozstrzygnięcia co do wniesionego żądania przez wydanie decyzji administracyjnej. Z tych względów przyjmuje się, że postępowania administracyjne nie może być wszczęte w m.in. w sprawach administracyjnych, gdy przepis prawa nie przewiduje dokonania danej czynności w formie decyzji, lecz w innej formie (np. tzw. czynności materialno-technicznej) (Zbigniew Janowicz, Kodeks postępowania administracyjnego. Ustawa o Naczelnym Sądzie Administracyjnym. Komentarz, Warszawa 1996 Wydawnictwa Prawnicze PWN Kodeks..., s. 192). Wszczęcia postępowania administracyjnego nie powoduje również zgłoszenie do organu administracji rządowej lub samorządowej żądania o charakterze cywilnoprawnym (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 26 II 1992r., I SA 1408/91).

Wobec zatem stwierdzenia, że uiszczenie opłaty stanowiło jedynie czynność materialno-techniczną, należało uznać, że wszczęcie sprawy w znaczeniu tego przepisu, tj. art. 115 przepisów wprowadzających ustawę o finansach publicznych, nastąpiło z datą uiszczenia opłaty w zawiżonej wysokości, jako czynności nierozzerwalnie związanej z rejestracją pojazdu. Postępowanie to nadto zakończyło się z chwilą wydania decyzji o rejestracji pojazdu, natomiast żądanie skierowane przez powoda do pozwanego o zwrot opłaty datowane na 12 kwietnia 2011r., nie mogło prowadzić do wszczęcia postępowania administracyjnego.

Niezależnie od tego należy zwrócić uwagę na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2012r. (III CZP 24/12), w której stwierdził dopuszczalność drogi sądowej w sprawach o zwrot nienależnych opłat za wydanie karty pojazdu pobranych na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu przed dniem wejścia w życie z dniem 1 stycznia 2010r. ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych.

Zatem uznać należało, iż przepisy ustawy o finansach publicznych nie mają zastosowania w niniejszej sprawie i nie powodują niedopuszczalności drogi sądowej.

W tych okolicznościach, skoro uznano dopuszczalność drogi sądowej w niniejszej sprawie, ocenie Sądu podlegała zasadność zastosowania w niej unormowania art. 410 § 1 i 2 k.c.

Bezspornym w niniejszej sprawie jest fakt, że opłatę za kartę pojazdu pobrał Powiat (...) na rzecz którego powód uiścił opłatę w wysokości 500 zł. Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt. 11 ustawy z dnia 13 listopada 2003r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2010 r. Nr 80, poz. 526 z późniejszymi zmianami), opłata pobierana przez powiat na podstawie odrębnych przepisów, stanowi jego dochód.

Zgodnie z § 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu, za wydanie karty pojazdu przy pierwszej rejestracji pojazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej opłatę pobiera organ rejestrujący, którym zgodnie z art. 34 ust.1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz.U. z 2001, Nr 142, poz. 1592 z późniejszymi zmianami), jest Starosta.

Przepis uznany wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 stycznia 2006r. za niezgodny z ustawą zwykłą i Konstytucją RP nie był przepisem rangi ustawowej. W konsekwencji zastosowanie winna znaleźć regulacja art. 178 ust.

1 Konstytucji RP, która stanowi, że sędziowie w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości są związani tylko konstytucją oraz ustawami. Konsekwencją tej normy jest więc, możliwość pominięcia przez sąd w konkretnej sprawie normy prawnej rangi aktu podustawowego, który został uznany przez ten sąd za niezgodny z Konstytucją RP i na tej podstawie wydać rozstrzygnięcie wyłącznie na podstawie Konstytucji i ustawy. Uprawnienie każdego sądu rozpoznającego sprawę do oceny, czy określone przepisy rozporządzenia są zgodne z ustawą i Konstytucją RP było i jest przyjmowane zarówno w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego, jak i Sądu Najwyższego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2008 r.; III KK 475/07; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2009 r., IV CNP 99/08). Biorąc pod uwagę wykładnię systemową przepisów Konstytucji, należy zwrócić uwagę, iż art. 190 ust. 3 Konstytucji nie uchyla ani nie ogranicza tego uprawnienia Sądu wynikającego z art. 178 ust.1 ustawy zasadniczej. Zatem niezasadny jest zarzut apelacji naruszenia art. 190 ust. 3 Konstytucji (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2011 r., II CNP 11/11).

§ 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003r. przewidujący pobranie przez organ rejestrujący za wydanie karty pojazdu przy pierwszej rejestracji pojazdu na terytorium RP opłaty w wysokości 500 zł był niezgodny z art. 77 ust. 4 pkt. 2 i ust.5 prawa o ruchu drogowym, bo zawiązując wysokość opłaty wykraczał poza zakres upoważnienia ustawowego. Ustalenie jej wysokości dokonane zostało niezgodnie z wytycznymi zawartymi w ustawie w postaci uwzględnienia rzeczywistego znaczenia karty pojazdu dla rejestracji pojazdu oraz kosztów związanych z drukiem i dystrybucją karty dodatkowo zawierając w niej koszty innych zadań administracji publicznej, których w istocie ustawodawca nie przewidział.

Tym samym przepis ten był niezgodny z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP, który stanowi, iż rozporządzenia są wydawane przez organy wskazane w Konstytucji, na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania, przy czym upoważnienie to powinno określać organ właściwy do wydania rozporządzenia i zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu. Innymi słowy, w aspekcie niniejszej sprawy, przepis ten należy rozumieć tak, iż nakazuje on wydanie rozporządzeń w celu wykonania ustaw i równocześnie wyklucza przejmowanie przez organ wydający rozporządzenie uprawnień ustawodawcy.

W istocie ustalona w ten sposób opłata w części wynikającej z jej podwyższenia stanowiła nową daninę publiczną, co w konsekwencji naruszało art. 217 Konstytucji RP będący wyrazem obowiązku ustawowego nakładania podatków, innych danin publicznych, określanie podmiotów, przedmiotów opodatkowania i stawek podatkowych.

Przedstawione powyżej względy stanowiły podstawy do stwierdzenia przez Trybunał Konstytucyjny niekonstytucyjności § 1 rozporządzenia. Dlatego też z uwagi na sprzeczność tej regulacji rozporządzenia z Konstytucją jak i ustawą prawo o ruchu drogowym w rozpoznawanej sprawie należało odmówić zastosowania tego przepisu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2008r., III KK 308/08).

W związku z powyższym powód uiszczając opłatę od zarejestrowania pojazdu zasilil budżet powiatu, który to zobowiązany był do jej zwrotu w granicach bezpodstawnego wzbogacenia tj. kwot 425 zł stanowiącej różnicę między opłatą zawyżoną w kwocie 500 zł, a obecnie obowiązującą w wysokości 75 zł określonej rozporządzeniem Ministra Transportu i Budownictwa z dnia 28 marca 2006 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu (Dz. U. z 2006r. Nr. 59, poz. 421). Kwotę 75 zł należało uznać za obowiązującą w chwili uiszczenia opłaty jako odpowiadającą uzasadnionym kosztom wydania karty pojazdu, co odpowiadało upoważnieniu ustawowemu udzielonemu Ministrowi Infrastruktury na podstawie art. 77 ust. 4 pkt. 2 i ust.5 prawa o ruchu drogowym.

Co prawda wyrok Trybunału Konstytucyjnego stwierdził niekonstytucyjność przepisu rozporządzenia ustalającego wysokość opłaty i odroczył termin jego usunięcia z systemu prawnego do 1 maja 2006r. Na uwadze jednak należy mieć nie tylko samą sentencję wyroku ale i motywy jakimi kierował się Trybunał. W jego ocenie ustalona opłata w tym przepisie nie w całej części była nieprawidłowa i nie można pozbawiać z tego tytułu jednostki samorządu terytorialnego dochodu jego budżetu. Trybunał Konstytucyjny nie jest jednak władny do oceny i ustalenia w jakiej wysokości opłata ta winna zostać uiszczana. Dlatego też odroczył termin usunięcia tej regulacji z systemu prawnego, aby dać ustawodawcy czas do ustalenia nowej, prawidłowej wysokości opłaty za czynności związane z wydaniem karty pojazdu. Dlatego też w ocenie Sądu prawidłowa opłata od wydania karty pojazdu winna kształtować się w kwocie 75 zł.

Nadto przyjęcie opłaty w kwocie 75 zł ma również uzasadnienie w porównaniu wysokości opłat za wydanie wtórnika karty pojazdu. § 1 ust. 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003r. stanowił, że za jego wydanie organ rejestrujący pobiera opłatę w wysokości 75 zł. Analiza natomiast rozporządzenia Ministra Transportu i Budownictwa z dnia 28 marca 2006 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu wskazuje, że opłata za wydanie karty pojazdu jak również wtórnika wiąże się z uiszczeniem identycznej opłaty w kwocie 75 zł. Uwzględniając przy tym treść art. 77 ust. 5 prawa o ruchu drogowym, który stanowi, że we wskazanych powyżej rozporządzeniach, przy ustalaniu wysokości opłat, należy uwzględnić znaczenie tych dokumentów dla rejestracji pojazdu oraz wysokość kosztów związanych z drukiem i dystrybucją kart pojazdów, czyni zasadnym przyjęcie opłaty za wydanie karty w kwocie 75 zł jako odpowiadającej zakresowi mierników wskazanych powyżej.

Rezultatem tak ujętego stanowiska jest stwierdzenie, że uiszczona przez powoda opłata za wydanie karty pojazdu w wysokości 500 zł była nienależna w rozumieniu art. 410 k.c. co do kwoty przewyższającej 75 zł i na mocy art. 405 k.c. podlega zwrotowi w żądanej przez niego kwocie 425 zł.

Wskazane powyżej okoliczności wskazują, iż bez znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie miało zarówno prospective działanie skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego, jak również niezastosowanie art. 190 ust. 4 Konstytucji RP.

Nie ma racji pozwany podnosząc, że w niniejszej sprawie winien być zastosowany art. 409 k.c. Przewidziane w tej regulacji prawnej zużycie lub utrata korzyści musi nastąpić w sposób bezproduktywny. Okoliczność taka nie nastąpiła po stronie pozwanego. Pozwany bowiem poprzez uzyskanie świadczenia nienależnego, doprowadził do obniżenia swoich pasywów, co prowadziło do powstania stanu wzbogacenia, który trwa nadal. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 1998r., I CKN 918/97; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 17 maja 2006r., I ACa 1354/05).

Ze wskazanych powyżej względów apelacja podlegała oddaleniu w oparciu o art. 385 k.p.c., a o kosztach postępowania odwoławczego orzeczono po myśli art. 98 k.p.c. przy uwzględnieniu § 2 ust. 1 w związku z § 6 pkt 1 i § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 poz. 490) wobec przegrania tego postępowania przez pozwanego w całości, jak również braku podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c.

SSR (del.) Anna Hajda SSO Krystyna Hadryś SSO Andrzej Dyrda